

Ὁκτώβριος.

Κυριακή 4η Ὁκτωβρίου 2026

Κυριακή Β' Λουκᾶ.

(Λκ. 6, 31 – 36).

«ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» (Λκ. 6, 35).

Στό σημερινό Κυριακάτικο εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα ἀκούσαμε τό ἐπιστέγασμα ὅλου τοῦ θείου θελήματος σέ ἓναν λόγο τοῦ Ἰησοῦ: «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν»! Ὁ Θεός τῆς ἀγάπης μᾶς ζητάει νά ἀγαπᾶμε. Μᾶς ζητάει νά ἔχουμε τήν πιό ὑψηλή καί τήν πιό δύσκολη μορφή τῆς ἀγάπης, την ἀγάπη γιά τοὺς ἐχθρούς.

Ὁ Δημιουργός καί Πατέρας Θεός μᾶς δημιούργησε κατὰ τή δική Του εἰκόνα. Ἐφόσον Ἐκεῖνος εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀγάπη, ἔτσι καί ἐμεῖς δημιουργηθήκαμε μέ τήν ἱκανότητα νά ἀγαπᾶμε. Εἴμαστε τό μοναδικό δημιούργημα πού ἀγαπάει

μέ τό σῶμα, μέ τήν καρδιά, μέ τή λογική, μέ τό μυαλό, μέ τή θέληση, μέ τήν ἐπιθυμία, μέ τήν ὁρμή καί μέ τό πάθος. Οἱ ἄγγελοι ἀγαποῦν, ἀλλά ἔχουν μόνον πνευματική ἀγάπη, ἀφοῦ εἶναι ἀσώματα. Τά ὑπόλοιπα πλάσματα ἀγαποῦν, ἀλλά ἔχουν μόνον σωματική ἀγάπη, ἀφοῦ ἡ ψυχή τους δέν ἔχει μέσα της τήν πνοή τοῦ Θεοῦ. Κινοῦνται μόνον ἀπό τό ἔνστικτο τῆς ἐπιβίωσης καί ὄχι ἀπό τήν ἔμφυτη ἀνάγκη νά μοιάσουν στόν Θεό.

Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἀνίκανος νά ἀγαπάει. Ἀκόμη καί οἱ πιό κακοί καί ἐγκληματίες τῆς ἱστορίας κάτι ἀγαποῦν. Ἀκόμη καί ἂν δέν ἀγαποῦν κάτι ἤ κάποιον, θά ἀγαποῦν σίγουρα τόν ἑαυτό τους. Ἡ ἀγάπη ὡς δομικό στοιχεῖο τῆς ὑπαρξης δέν εἶναι μονοεπίπεδη. Ἔχει διάφορες διαβαθμίσεις. Τό πρῶτο ἐπίπεδο τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγάπη γιά τόν Θεό. Πλαστήκαμε γιά νά ἔχουμε φυσική ἀναφορά στόν Πλάστη μας. Ἡ κοινωνία μέ τόν Θεό εἶναι φυσική ἀνάγκη ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἀκόμη καί ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τόν Θεό, ποτέ δέν Τόν ξέχασε, διότι ἡ ψυχή ψάχνει πάντοτε τό πρότυπό της. Ὅταν ἔχασε τόν ἀληθινό Θεό,

ἔφτιαξε ψεύτικους θεούς, διότι δέν μποροῦσε νά μὴν ψάχνει τό θεῖο, ἀκόμη καί μέσ' ἀπό λάθους δρόμους. Τοῦτο τό δράμα τῆς ἀπώλειας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ παίζεται ἀκόμη. Σήμερα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγνοεῖ τόν Θεό, φτιάχνει καρικατοῦρες Του καί ἀγαπάει αὐτές, διότι ἡ ἀγάπη γιά τό θεῖο εἶναι στή δομική του σύσταση.

Τό δεύτερο ἐπίπεδο τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας. Αὐτή ἡ ἀγάπη, ἐφόσον κινεῖται σέ συνδυασμό μέ τήν ἀγάπη γιά τόν Θεό, εἶναι ἀπαθής. Τήν ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας τή μεταφράζουμε σε προσωπική φροντίδα. Αὐτή ἡ ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας γίνεται φροντίδα τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς μέσα στά πλαίσια τῆς εὐχαριστίας πρὸς τόν Θεό καί τῆς κοινωνίας μαζί Του. Ἀπό τή στιγμή πού ἡ ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας γίνεται πιο μεγάλη ἀπό τήν ἀγάπη γιά τόν Θεό, τότε πέφτουμε στήν ἀμαρτωλή φιλαυτία. Ἡ ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας εἶναι πολύ δύσκολο νά ξεφύγει ἀπό τίς παγίδες τοῦ ἐγωισμοῦ. Μετατρέπεται σέ ναρκισσισμό καί φτάνει μέχρι τή φρικτή ἀλαζονεία. Ὅλος ὁ πνευματικός ἀγώνας τοῦ

πιστοῦ εἶναι νά ἀγαπάει τόν ἑαυτό του κατά το θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νά χρησιμοποιεῖ ὅλες τίς ἐσωτερικές καί ἐξωτερικές δυνάμεις του, γιά νά κοινωνάει μέ τόν Θεό ἀδιάκοπα.

Τό τρίτο επίπεδο τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγάπη γιά τά ἄλλα πρόσωπα καί γιά τά ἄλλα πλάσματα. Ὡς πλασμένοι νά ἀγαπᾶμε, ἔχουμε κατ' ἀρχήν τήν ἀγάπη πού ξεκινάει ἀπό τούς δεσμούς τοῦ αἵματος. Ἀγαπᾶμε τούς γονεῖς, τά παιδιά, τά ἀδέλφια, τούς συγγενεῖς καί τούς φίλους. Ἀγαπᾶμε τούς λεγόμενους «δικούς μας» ἀνθρώπους. Συμπαθοῦμε τούς ὁμοεθνεῖς, τούς ὁμοϊδεάτες, τούς συνοδοιπόρους, τούς ἀνθρώπους πού μᾶς κάνουν νά περνᾶμε καλά. Συμπαθοῦμε ἤ καί ἀγαπᾶμε καί τά ὑπόλοιπα δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἀρκεῖ νά μή μᾶς βλάπτουν, διότι τότε ἀδίστακτα τά καταστρέφουμε. Αὕτῃ ἡ μορφή τῆς ἀγάπης, ὅμως, γιά τόν Χριστό εἶναι στενή καί φτωχή. Ὁ Κύριος θέλει νά ἀγαπᾶμε τούς ἄλλους ἀνθρώπους χωρίς διακρίσεις. Θέλει νά ἀγαπᾶμε ὅλους τούς ἀνθρώπους. Δέν μᾶς ἔπλασε μέ μία ἀγάπη πού ἔχει ὅρια. Ὅπως Ἐκεῖνος ἀγαπάει

τούς πάντες καί τά πάντα, ἔτσι καί ἐμεῖς σάν δικές Του εἰκόνες καλούμαστε νά ἀγαπᾶμε τούς πάντες καί τά πάντα. Ὁ Χριστός ζητάει κυρίως νά ἔχουμε ἀγάπη γιά τούς περιφρονημένους, γιά τούς περιθωριακούς, γιά τούς «ἐλαχίστους», γιά ἐκείνους οἱ ὅποιοι μᾶς εἶναι ἄγνωστοι, ἀκόμη καί ἄχρηστοι. Ὅταν ἡ ἀγάπη σπάζει ὅλες τίς διακρίσεις, μόνον τότε γίνεται ἀληθινή καί χριστοειδής. Ὅταν γίνεται ἀπέραντη ἀγκαλιά, πού χωράει ὅλους καί ὅλα, μιμεῖται τή θεϊκή ἀγάπη καί κάνει τόν ἄνθρωπο νά μοιάζει μέ τόν Θεό.

Τό τέταρτο καί ὑψηλότερο ἐπίπεδο τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τούς ἐχθρούς. Αὐτό τό ἐπίπεδο τῆς ἀγάπης εἶναι τό δυσκολότερο. Πιό δύσκολο ἀπό τήν ἀγάπη γιά τούς περιφρονημένους, τούς ξένους καί τούς ἀδιάφορους εἶναι ἡ ἀγάπη γιά τούς ἐχθρούς. Ὅταν ὁ Χριστός λέγει: «ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν», πηγαίνει κόντρα στήν πεσμένη καί ἀμαυρωμένη ἀπό τήν ἁμαρτία ἀνθρώπινη φύση. Ἐνῶ εἶναι ὑπαρξιακό γνῶρισμα ἡ ἀγάπη, μετὰ τήν ἔξοδο ἀπό τόν Παράδεισο ἔχασε τήν ἔκτασή της. Περιορίστηκε στά στενά

ὅρια τῆς συμπάθειας. Ὁ Θεός, ὅμως, μᾶς ζητάει
 νά ἀπλώσουμε τήν ἀγάπη καί στήν περιοχή τῆς
 ἀντιπάθειας. Γιά τόν διαβρωμένο ἀπό τήν ἀμαρ-
 τία ἄνθρωπο αὐτό εἶναι παράλογο καί ἄδικο. Γιά
 ὅποιον κινεῖται στή νοοτροπία τοῦ κοσμικοῦ φρο-
 νήματος εἶναι παράλογο καί ἀνόητο νά ἀγαπᾶς
 κάποιον πού σέ ἐχθρεύεται. Εἶναι ἄδικο νά συγ-
 χωρεῖς κάποιον πού σέ ἔβλαψε. Εἶναι ἀδιανόητο
 νά εὐεργετεῖς κάποιον πού ξέρεις ὅτι σοῦ στήνει
 παγίδες. Σ' αὐτό τό σημεῖο τό Εὐαγγέλιο γίνεται
 ἐξωφρενικό. Σ' αὐτή τή φράση ὁ Χριστός γίνεται
 ἀνατρεπτικός καί ἐπικίνδυνος. Ἐάν ἀγαπᾶς τούς
 ἐχθρούς, τότε πῶς θά τούς ἐκδικηθεῖς; Ἐάν δέν
 θέλεις νά ἐκδικηθεῖς τούς ἐχθρούς, τότε ποῦ εἶναι
 ἡ ἀξιοπρέπεια; Ἡ ἀγάπη γιά τούς ἐχθρούς χρειά-
 ζεται ταπείνωση. Εἶναι ἐξαιρετικά ἀνατρεπτικό
 νά θεωρεῖς τόν ἐχθρό σημαντικότερο ἀπό τόν
 ἑαυτό σου. Πῶς εἶναι δυνατόν αὐτόν πού σοῦ
 σκότωσε τό παιδί, αὐτόν πού σοῦ βίασε τό κορί-
 τσι, αὐτόν πού σοῦ ἄρπαξε τήν περιουσία, αὐτόν
 πού σοῦ ὑπέσκαψε τήν καριέρα, αὐτόν πού σέ
 διαβάλλει καί σέ προσβάλλει ἀνευθυμία,

αὐτόν πού συνεχῶς σέ ἐξοργίζει, αὐτόν πού σέ ὀδηγεῖ στήν ἀπόγνωση, νά τόν θεωρήσεις σημαντικότερο ἀπό ἐσένα; Πῶς νά ἀγαπήσω ἓνα πρόσωπο, ὅταν ταράζομαι καί πικραίνομαι μόνο στή σκέψη του; Μόνον ἐάν ταπεινωθῶ σέ σχέση μέ αὐτό τό πρόσωπο, θά μαλακώσω τήν καρδιά μου. Μετά τήν ταπείνωση σημαντικό ἐργαλεῖο εἶναι ἡ προσευχή. Θά βοηθηθῶ στό νά ἀγαπήσω τόν ἐχθρό μου μόνον ἐάν βρῶ τή δύναμη νά προσευχηθῶ γι' αὐτόν. Ἡ προσευχή γιά τούς ἐχθρούς διαλύει τή σκληροκαρδία, σκορπίζει τήν ἀποθηκεύμενη πικρία, παγώνει τή διάθεση γιά ἐκδίκηση, φωτίζει τήν καρδιά, πλαταίνει τήν ψυχή καί τήν καθιστᾷ ἱκανή νά συν-χωρέσει μέσα της καί τόν ἐχθρό. Αὐτό πού εἶναι ἀδύνατον γιά τόν ἀρρωστημένο ἀπό τήν ἁμαρτία ἄνθρωπο, εἶναι δυνατόν γιά τήν παντοδύναμη ἄκτιστη χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά, γιά νά ἔλθει αὕτη ἡ χάρη, χρειάζεται μεγάλη καί ἐπίπονη προσπάθεια προσευχῆς.

Σήμερα ὁ Κύριος μᾶς ζητάει τή πιό ὑψηλή καί δύσκολή μορφή τῆς ἀγάπης: «ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν». Δέν ικανοποιεῖται ἀπό τήν ἀγάπη

μόνον για Ἐκεῖνον ἢ για τόν ἑαυτό μας ἢ για τά συμπαθητικά πρόσωπα. Θέλει ἡ ἀγάπη νά εἶναι καθολική πρὸς κάθε κατεύθυνση. Κυρίως, ὅμως, θέλει ἡ ἀγάπη νά ἀγκαλιάζει τοὺς ἐχθρούς. Τό ἀδύνατο καί ἀδιανόητο τοῦτο θέλημα τοῦ Χριστοῦ μποροῦμε νά τό κατορθώσουμε μόνον μέ τήν ταπείνωση καί τήν προσευχή. Ἐάν δώσουμε αὐτόν τόν πνευματικό ἀγώνα καί κατακτήσουμε τήν ὑπέρτατη κορυφή τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς, τότε θά ἔχουμε μοιάσει στόν Θεό. Τότε θά εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀπολαύσουμε τήν κοινωνία μαζί Του, νά χαροῦμε τή δόξα Του καί νά εἰσπράξουμε τήν ἀγάπη Του, πού τή μοιράζει σέ ὅλους ἀνεμπόδιστα. Ἀμήν.